

Online szakmai

– a beszélgetés szövegét Körömi Gábor gondozta –

Online tér, 2020. 11. 27.

Résztevők: **Dolmány Mária, Pátkay Mónika, Körömi Gábor**

Moderátor: **Jászay Tamás**

*A Magyar Drámapedagógiai Társaság a 2020-as esztendőben az Országos Weöres Sándor Gyermekszíni Társaság Találkozó zárásaképpen arra kérte a jelentkező csoportokat, hogy készítsenek az előadásról, a próbáról videófelvételt és ezt küldjék be. A beérkezett felvételekből tizenhat került be az első válogatásba, mely a DRAMAPEDAGOGIA YouTube-csatornán egy több mint három és fél órás előadássorozatként, válogatásként jelent meg 2020. november 20-án. Az előadások azóta is láthatók (bár az eredeti ígéret az volt, hogy egy hónapig lesznek elérhetőek). A beküldött felvételekről, a karantén gyermekszíni társasággal kapcsolatos kihívásairól és lehetőségeiről beszélgetett Jászay Tamás kritikus vezetésével az MDPT elnökségének három tagja. A nyilvános beszélgetés 2020. november 27-én zajlott a **gyermekszíni társaság rendezők részvételével** a Zoom alkalmazásban. A beszélgetés szerkesztett változatát közöljük.*

Jászay Tamás: (A beszélgetésben résztvevők és a hallgatóság köszöntése után.)

Mindannyiunk számára rendhagyó ez az esemény. Tizenhat előadás felvételét néztük meg az elmúlt napokban. Az országos döntőn zsinórban végignézzünk húsz-harminc előadást, de nem lehet visszatérni, újranézni... Mít gondoltok az online formáról, mennyire működött nektek, mi volt az, ami kevésbé működött?

Körömi Gábor: Végignézve az előadásokat szembesültem a visszatekerés lehetőségével és azzal, amit a nézőtér félhomályában nem lehet megcsinálni, hogy az ismerős mondatoknak utána lehet nézni. Másrészt nem a sötétben kellett jegyzetelnem, hanem világosan. De emellett sok korlással is szembesültem, mindenekelőtt, hogy nem voltam ott, nem voltam jelen, nem arra figyeltem, amit szerettem volna, hanem amit a kamera mutatott.

Sok esetben próbát vettek fel a csoportvezetők, és ez újdonság volt, hiszen azt láttuk a munkafolyamatokból, amit egyébként a fesztiválon nem látunk. Amit a csoportvezető az előadás előtt elmond, hogy milyen körülmények között készült az előadás, abba most teljes bepillantást nyerhettünk.

Pátkay Mónika: Azt gondolom, hogy működhet az online térben is az előadás. Ezt a mostani válogatást mégsem tekinthetjük versenynek, hiszen nagyon különböző munkafázisban voltak az előadások. Nem lehet őket összemérni. Alsósoknál biztosan úgy van, hogy a bemutató előtti hét a legfontosabb, amikor összeáll az egész előadás.

Sok helyen láttam, hogy még benne van a csoszogás, még benne van egy kis ruhaigazgatás, ami az utolsó héten már kikerül az előadásból. Nagyon jó volt, hogy rá lehetett keresni például zenei betétre, ami egészen más értelmezést adott a darabnak. Például volt Kállay-Saunders Andrásnak egy dala, ami épp arról szólt, amiről a darab. Voltak katartikus pillanatok, amikor én is elérzékenyültem, néhány előadás tudott képernyőn keresztül is nagyon ütős lenni.

Dolmány Mária: Nekem nagyon hiányzik az a közeg, ami egy színjátszó előadásnál a színházteremben, a helyszínen körülvesz. A közönség szuszogása, elcsendesedése, mocorgása, főleg a gyerekközönség reakciói, akik sokkal jobban leveszik, miről szólnak az előadások. Ez nagyon sokat ad egy előadásról. (...) Ha felvételt nézek egy színházi előadásról, akkor is azt szeretem, ha nézők előtt veszik fel. Ha így készül a felvétel, akkor a gyerekek a közönségnek játszanak, akkor látom, miről szeretnének mesélni a nézőtérnek. Ha csak egy üres teremben játszanak, sajnos többször ez volt a látott felvételeken, akkor a kamerára figyelnek, sokkal jobban kitekintgetnek az előadásból, nem tudják olyan szinten átadni magukat az élménynek.

Látjuk, hová juthatnának el az előadásban, ha a próbafolyamat véget érne és végre közönség előtt játszhatnának, de most még az a kis fűszer hiányzik belőle, amit az élő előadás, a közönség visszajelzése jelent.

Körömi Gábor: Erre volt jó példa az első előadás, az érsekivadkerti Cseppet, ahol a közönség helyett kitette a csoport a szeretteik képét a székekre. Ezzel is mutatták, hogy „nekik játszunk, csak ők most nem lehetnek itt a létszámkorlátozás miatt”. Érezni lehetett, mennyire hasznos, ha jelen van a közönség, például a siroki előadásoknál is.

A felvételek azt mutatták, hogy nem csak úgy nincsen készen az előadások többsége, hogy van még rajtuk csiszolni való, hanem a fesztivál előtti előadások hatása is hiányzott. Amikor fesztiválra visz egy rutinos gyermekszínház rendező egy előadást, azt addigra már kétszer, háromszor játszotta a csoport. Akad, akinél ez a folyamat több hónapig is tart és csak utána mutatja meg a Weöresen a produkciót.

Talán ez a kigyakorlottság vagy rutin hiányzik, de ez természetes. Most még arra koncentrálnak, hogy odaérjen időben a szereplő, még meg kell találja a hangsúlyt, a pontos szöveget. Az ígéret mindenkinél megvan, az egyik csoport így is fejezte be a kisfilmjét, hogy találkozunk a 2021-es tavaszi bemutatókon. Reméljük, hogy ez így is lesz!

Pátkay Mónika: Ha úgy hangzik a kérdés, hogy lecserélhető-e a Weöres, a gyermekszínház fesztivál online formára, mert ez jobb, mint amikor jelen vagyunk, erre természetesen az a válaszom, hogy nem. De nem érdemes elhalasztani, vagy szüneteltetni a próbákat és a készülést, mert így is van létjogosultsága a gyermekszínháznak.

Fontos különbség a csoportok között, hogy ki milyen technikai háttérrel rendelkezik, hogyan készült a felvétel. Kik vették fel, hogyan vették fel? Volt, hogy egy tornateremben, esetleg csak telefonnal egy szülő, és ezt tudták elküldeni. Lehetett volna jobb felvételt is csinálni, de addigra már nem lehetett játszani. A másik megoldás pedig az volt, hogy ráálltak arra, hogy filmesítsük az előadást, így került a felvételre bevezető, stáblista.

Dolmány Mária: Annak is van létjogosultsága, hogy különböző munkafázisokban vegyük elő a kamerát és rögzítsük a csoport munkáját. Ez nagyon fontos eleme lehet a gyerekekkel folyó közös munkának, persze nehéz visszanézni magukat, de így láthatják, hogy mi az, ami átjön még a kamerán keresztül is, és mi az, ami csinált, nem valódi.

Jászay Tamás: Máris nagyon sok szempontot bedobtatok. Természetesen nincs, ami pótolja az élő előadást. Ebben az egyelőre fél éve, de ki tudja meddig tartó örületben, ha valamit megtanultunk, az az volt, hogy a színház élőben működik és pont. Ezt persze eddig is tudtuk, de ez eddig természetes volt.

Nagyon élveztem azokat a felvételeket, ahol energiát fektettek abba, hogy ez egy mobiltelefonos, kamerás változat. Sokszor a témához is kapcsolódott, szinte egy kisfilmet forgattak, például a Kockó projekt, ami kész film lett. Megnéztem és azt éreztem, hogy szeretném élőben is megnézni: vajon akkor is működne ez a dolog?

Természetesen nem tud mindenki profi kamerát, profi vágót szerezni, összességében nekem mégis pozitív csalódás volt az a minőség, amit kaptunk a válogatásban. Mindannyian vagyunk már olyan régen ebben a szakmában, hogy az előadás formátumát látjuk, akármilyen is az a felvétel. Az minden esetben kiderült, hogy miben gondolkodtak az alkotók. Technikailag nem voltam elégedetlen.

Körömi Gábor: Tegyük hozzá, hogy ma már a gyerekek kezében olyan telefonok vannak, amivel minőségi felvételt lehet készíteni, sőt vágni is, ha szükséges. Én is rendszeresen készítek felvételeket a próbákról, elsősorban dokumentációs céllal, hogy rá tudjak nézni, amikor készülök, de ha hosszú kihagyás van, akkor volt arra is példa, hogy a gyerekekkel együtt néztük meg. Hamar túlesünk azon, hogy jaj, hogy nézek ki, ez csak az elején jelent problémát. Valószínűleg a csoportvezető is megnézte a saját csoportjával az előadást, mielőtt beküldte nekünk.

Dolmány Mária: Az is egyértelműen látszik több esetben, például a Kovács Etelka által rendezett *Kicsoda Abigél?* című kisfilmben, hogy egy-egy jelenetet többször vettek fel. Volt, hogy ugrás volt a felvételben, de ez nem baj, hiszen ebben a formában van lehetőség a javításra.

Például a *Kockónál*, ahol egy pincefolyosón készítették a felvételeket, az jutott eszembe, hogy hasonló bejátszásokat már a színházak is használnak, milyen jó lenne, ha ezek bekúsznának a gyermekszínházba is. Izgalmas helyszínen izgalmas hangulatot teremtenek a tulajdonképpen nulla költségvetésből készült bejátszások. Merjük bátrabban használni az „IKT” eszközöket az előadásokban is!

Pátkay Mónika: Volt, aki a bakikat kivágta, de volt, aki benne hagyta. Például *A halhatatlanságra vágyó királyfi* című előadásban volt egy pillanat, amikor egy hangeffektre várt a királyfi, de az késett. Nagyon tetszett az a hihetetlen figyelem, ahogy erre reagáltak a játékosok. Aki rendezett már, tudja, hogy kicsoda figyelem kell ehhez a csoportban. Senki nem néz ki, senki nem pánikol, meg az előadás tovább.

Körömi Gábor: Mindig az az egyik téma a szakmai beszélgetéseken, hogy „Ó, hát mi nem ebben a térben próbáltunk, ez a színpad nem a mi közegünk, hiszen a padokat széttolva próbálunk általában”. Most beleláthatunk a csoportok saját közegébe, hogy hol dolgoznak. Ahogy néztem a Pogácsa az arénában csoport előadását, örömmel fedeztem fel, hogy mi is hasonló teremben próbálunk. Ez az ő színjátszós otthonuk. Nem csak a varázslatot láttam, ahogy a verseket előadták, énekelték, hanem azt is, hogy ebben a térben a gyerekek hitelesek voltak. S ha bekerülnek egy háromszáz fős nézőtér elé, akkor lehet, hogy pont ez a hitelesség veszik el. Ezért kell odaülni közel, akár fel a színpadra, kamara-körülmények közé. A kamera is mindent közelebb hozott.

Dolmány Mária: Voltam az ősszel megvalósult találkozók közül Fóton. Láttam a házigazda Révész Melinda csoportjának *Múltidézők* című előadását a helyi művelődési házban, ami nem egy nagy színpad, gyermekszínházsnak való. De még ehhez képest is intimebb tér volt, ahol a videón láthattuk az előadást. A saját, otthonosan berendezett közegükben az előadás egészen más hangulatúvá vált. Többletjelentést adott neki a helyszín.

Jászay Tamás: Révész Melindáék felvételénél én például szomorú voltam, hogy nem láttam az egészet, mert csak egy részlet került be a válogatásba. Nagyon kíváncsi lettem volna, hogyan dolgoznak tovább a versekkel. Úgy éreztem, hogy volt egy kerettörténet arról, hogy mi történik azzal, aki nem lép egyszerre, majd kifejezetten tetszett, ahogy a Reményik-verset beépítették az előadásba.

Nem szeretnék se panaszkodni, se a jövőbe látni, mert mindkettő fölösleges, de érdekelne a véleményetek arról, ami az egri Kamasz Panasz előadásnál jutott eszembe, tudjátok, amiben maszkot vettek fel, mosolygó száját rajzolva magukra. Szóval a következő évben, években gyermekszínházsnak valóknál jönnek a COVID-kompatibilis előadások? Mit gondoltok Ti erről? Nyilván ez módszertani kérdés is.

Dolmány Mária: Azt látjuk évről évre, hogy az éppen aktuális társadalmi kérdések mindig előkerülnek a gyermekszínházsnak való előadásokban is. Inkább a felsősöknél jellemző ez, mint a kisebbeknél. Sok olyan előadás és rendező van, akik évről évre beépítik a napi problémákat az előadásaikba. A járvány miatti változások olyan erős élményként jelennek meg a gyerekek életében is, hogy ezt nem lehet kikerülni. A gyermekszínházsnak való fontos azért is, hogy kibeszéljük, kijátsszuk, tanuljunk belőle, tanácsokat adjunk másoknak, hogyan dolgozzák fel az élményeiket.

Pátkay Mónika: Volt az egyik előadásban egy jelenet, a berhidai Világvége 2.0-ban, amikor bevásárolni rohannak az emberek. Számomra sokkoló volt a felismerés, hogy igen, ezt csináltuk márciusban. Döbbenetes volt látni a gyerekek játékában, hogyan reagált az emberiség erre a hirtelen jött helyzetre. Szerintem ez már megjelent a színpadon.

Körömi Gábor: Fésüs Éváék játékában az előadás címe is már ezt a bizonytalan világot fejezte ki. Most mi lesz velünk? Ha mi, felnőttek bizonytalanul érezzük magunkat, kiszolgáltatva a járványnak és a hi-

reknek, akkor mit érezhetnek azok a tizenévesek, főleg azok az érzékenyebbek, akik a színjátszó csoportba járnak. Erre a feldolgozásra volt szép példa ez az előadás, ahogy a Mohácsi Judit által rendezett Kamasz Panasz előadás maszkos indítása is.

Jászay Tamás: Örülök, hogy ez a két előadás egyszerre került szóba. Mindkettőben a vírus, a válság játékba hozása azért tetszett, mert nem rátét, díszítés volt az egészen. Sikerült olyan formát találni, ami színházilag érvényes volt. Imádtam a hulahoppkarikákat és a vigyorgó szájú maszkokat. Hiszen erről szólt ez az előadás, hogy a kamaszoknak mindig ugyanazt az egyenmosolyt kell magukon hordani. Ha már itt van a maszk, akkor használjuk. A hulahoppkarikák mindenki saját mikrovilágát jelképezték, azt a zártságot, amiben léteznek a kamaszok, s közben a „social distance” előírásait is betartották.

Körömi Gábor: Nálunk az iskolában is napi probléma, hogy mikor jönnek be a próbánkra ellenőrizni a járványügyi előírásokat, hogy aztán betiltsák az egész csoportot. Mert a próbákon nem tudjuk tartani a szükséges távolságot, egymáshoz érünk, ha az adott jelenetben vagy játékban ez szükséges. A kerületi művészeti fesztivál kiírásában szerepel, hogy hányan lehetünk egyszerre a színpadon, lehet, hogy eljutunk odáig, hogy próbán sem lehetünk majd többen egyszerre. Ilyen szempontból az a világ, amerre tartunk, ha a járvány nem csitul, minden közösségi alkotó tevékenység végét fogja jelenteni.

Éles Eszter: Mi is ezzel szenvedünk, hiszen el sem kezdhettük volna szeptemberben a munkát, mert a szabályok alapján az osztályokat nem lehetett vegyíteni. Ezért is filmben gondolkodtunk, mert a két osztály, ahonnan a játszóik jöttek, nem találkozott egymással. Minden próbából két alkalom volt, egyelőre nem lehet összeereszteni a gyerekeket.

Dolmány Mária: Ahogy énekelni nem lehet, mert túlságosan sok levegőt fúj ki ezzel az ember, ilyen alapon színjátszani sem lenne szabad. Egyszer Kaposi Laci azt mondta, még húsz évvel ezelőtt, hogy kíváncsi lenne arra, mi mindent lehet elvenni a színjátszóktól, hogy még élő és érvényes előadást hozzanak létre...

Lehet, hogy ez a helyzet jó alkalom arra, hogy kipróbáljuk, hogyan lehet úgy előadást létrehozni, hogy távolságot tartunk egymástól. Csináljunk úgy jelenetet, hogy közben méternyi távolság van a gyerekek között. A színház mindig is kísérletező közeg volt. Hiszek abban, hogy előbb-utóbb úgyis megtalálja a módot, hogy fantáziával és kreativitással ezt is megoldja.

Jászay Tamás: Azt látom Eszterék felvételén és még néhányon, hogy van remény akkor is, ha esetleg tovább szigorodnak a szabályok, és hosszú távon ilyen életre kell berendezkednünk. A profi színház is próbálja feltalálni magát, megtalálni az új és érvényes formákat, melyek ilyen helyzetben működhetnek. Lehet, hogy nem csak a távolságtartás a kulcs, hanem például ez is, amit most mi csinálunk, hiszen színházi előadás ez is, bizonyos értelemben. Ma már a gyerekek mindenféle kütyükkel rohanganak és lehet, hogy ebben rájuk kellene hagyatkozni: elképzelhető, hogy születnének új, izgalmas formák, melyekkel aztán lehet valamit kezdeni hosszú távon.

Pátkay Mónika: Eszter, mindenekelőtt gratulálok, hogy így megoldottad, és mi nem érzékelünk ezekből a nehézségekből semmit. Nekem egyszerre volt filmes feldolgozás és színházi ígéret, hogy valami készül, valami készül... Sejtelmes, izgalmas, mint egy jó promóció, amit remélem, hogy tavasszal láthatunk is majd.

Éles Eszter: Én is bízom benne, de felkészültünk a legrosszabbra is. Ezt a filmet egy egyszerű go-pro kamerával vettük fel, adott volt az iskola pincéje mint helyszín. Én már most filmben gondolkodom, mert januárra sem kaptam ígéretet arra, hogy mikor vegyíthetem a két osztályt. Nálunk nagyon szigorúak a szabályok. Március 13-án volt az utolsó próbánk, eddigre az előadás váza háromnegyedéig megvolt. Március 15-re behívtam őket, mert éreztem, hogy be fog zárni az iskola, így tartottunk egy fél délelőttöt. Ez megmaradt bennük, innen tudtunk tovább építkezni szeptemberben.

Dolmány Mária: Ez a helyzet jó lehetőség például a versekkel való munkára. A vers nem feltétlenül társas műfaj és bevethetünk a feldolgozásba filmes eszközöket is. Mi október 23-ra úgy készítettünk

műsört, hogy egy 250 fős iskola együtt mondott verset az iskola udvarán. Megtartottuk a távolságot, így betérítettünk egy focipályányi területet. Örülök, hogy a gyermekszínházi rendezők újra foglalkoznak versekkel. Akár egy-egy verssort ismételnék, vagy többféle hangsúllyal mondják a sorokat, több gyerek mondja egyszerre, szinte átmegegy egy rigmusszerű játékba, már a megzenésítés határán.

Körömi Gábor: A színház mulandó műfaj. Ha ebből a kényszerhelyzetből szeretnénk kihozni a legjobbat, akkor örülünk annak, hogy ennyi előadásfelvétel, amennyi most láthatóvá vált 2020-ban, még biztosan nem került a csoportvezetők elé. Sok esetben a találkozókra járó rendezők épp nem látják egymás előadásait, mert próbálnak, készülnek, a csoport is elfárad... A saját előadás felvételére sincs minden esetben alkalom, legfeljebb egy-egy elkötelezett szülő rögzíti, erre is láttunk példát a felvételek között.

Dolmány Mária: Sok esetben a felvételek persze esetlegesek, kényszerhelyzetben születtek. De ha ez rendszeres lesz és elkezdünk arra készülni, hogy így is készüljön előadás, akkor ebbe a gyerekeket is jobban be lehet majd vonni. El fogunk jutni odáig, hogy a csoporton belül lesz egy-két olyan gyerek, aki nagy örömmel és kreativitással fogja rögzíteni az előadást.

Jászay Tamás: Ha nem is fő csapásként, de legalábbis „B” tervként meg kell őrizni a felvételeket. S bár nem tisztem, hogy a Magyar Drámapedagógiai Társaság elnöksége jelenlévő egyharmadának szépeket mondjak, de remélem, tudjátok, hogy ezzel a válogatással a társaság abszolút úttörő. A diákszínházi találkozók elmaradtak, most gondolkodunk azon, hogy a jövő évi előadásokat hogyan lehetne megszítani akár online formában, akár máshogy.

De most térjünk vissza a versekre, a szövegre. Szeretném, ha konkrétumok is elhangoznának. Mit gondoltok az alapanyagokról, a szövegekről, hiszen itt mindegyik előadás szöveg alapú volt. Mennyire volt ilyen szempontból reprezentatív a válogatás? Mennyire mutatja, hogy melyek az aktuális trendek, volt-e esetleg meglepetés? Szóval a szövegről szövegeljünk...

Dolmány Mária: Nekem mindig öröm, ha verseket hallok a színpadon, másrészt pedig, ha olyan mesékkel találkozom, melyek ritkábban kerülnek elő. Ezért is szerettem nagyon a sirokiak előadásait, amikor új és új meséket, cigány balladákat adnak elő, bővítve ezzel a mi ismereteinket is. Ebben a válogatásban volt klasszikus Ludas Matyi, versösszeállítás, mesék, kortárs szöveg, regényfeldolgozás.

Pátkay Mónika: Ha már a versek szóba kerültek és Koltai Judit is itt van közöttünk, akkor mindenképpen szeretnék a *Lila álom* című előadásukról pár szót ejteni. Először is fantasztikus volt, ahogy összekapcsolódtak a versek és a dalok. Nekem különösen tetszett az a sugárzó szeretet és összhang, ami a csoportból áradt. Jó látni, amikor egy csoport ennyire szereti, amit csinál. Kiemelten hangsúlyos volt a szép kiejtés, minden kristálytisztán érthető volt. Varázslatos világot teremtettetek pár lila anyaggal. Vitt, sodort magával az egész előadás.

Koltai Judit: Köszönjük szépen! El kell árulnom, hogy mindez öt nap alatt született, a színházi tábor befejező előadásaként. Szerettük volna vinni tavasszal is, tehát már belekóstoltunk az anyagba. Tényleg nagyon szeretik egymást a gyerekek. Reményeink szerint, ha lesz fesztivál élőben, akkor ezt az előadást visszük tavasszal.

Dolmány Mária: Nem beszélünk még a kecskeméti Siposné Hajdú Margit által rendezett *Hatrongyosi kakasok* című előadásáról. Ez egy egyszerű kis történet, mégis sokszínű játékot tudtak benne mutatni a játszóknak. Ebben a felvételben nagyon jó volt, hogy jelen volt a közönség a visszajelzéseikkel együtt. Közben lehet hallani a megjegyzéseket is a közönség soraiból, ez is plusz ízt ad az egész előadásnak, hogy hallom, hogyan reagálnak rá az ott ülők.

Körömi Gábor: Ha már közönség előtt játszhatunk, akkor megvan az a munkafázis, ami a próbafelvételek többségénél sajnos még hiányzik, főleg, ha írott szöveggel foglalkozunk. Mert a próbán még kicsit dögög, még nincs minden a helyén, majd a közönség reakcióitól fog beállni, de ehhez kell a közönség. Az érsekvadkerti Cseppek előadása nem csak egy szöveg feldolgozásáról szólt, hanem a generációváltásról is. Ott van a sok kis „Laci” és köztük a nagyok, akik már ötödikesek, átadják mindazt a tudást a

kicsiknek, amit a négy év során Fontányi Andreával elsajátítottak. Jó volt látni az előadás után a próbapillanatokot is, amikor közösen ünnepeltek, ettek, együtt voltak. Ilyet például egy fesztiválon nem láthatunk, csak ha a szakmai beszélgetéseken elhangzik, vagy ha valaki vendégségbe megy hozzájuk.

Dolmány Mária: S ha nincs a járvány, akkor ezeket se tudnánk megmutatni. Épp a múlt héten jelentkezett be a huszonöt évvel ezelőtti csoportom, és kiderült, hogy nincsenek meg a felvételek az előadásról, vagy arról, hogyan töltöttük együtt az időt. Próbáljuk az emlékeink alapján ezt visszahozni és megosztani egymással ezeket a pillanatokot.

Nagyon fontosak az otthoni, saját közönségünk előtti főpróbáink, az otthoni előadások. Ha ezeket visszanezzük, pontosan fogjuk látni, hogy min kell dolgoznunk. Hol kell jobban jelen lenni, hol kell feszíteni, húzni az előadáson, hol kell türelmesnek lenni, hogy a közönség megértse a történeteket.

Siposné Hajdú Margit: Köszönöm, Mari, a szavaidat. A gyerekek nagyon szerették ezt a játékot. Mi tavaly és idén is hetente egyszer tudunk találkozni a másfél órás szakköri foglalkozásokon, amiből egy óra a hasznos játék. Ez a felvétel egy városi színjátszó találkozón készült, telefonnal. Terveztük, hogy az iskolában még egyszer fellépünk, de szeptember óta folyamatosan fél létszámmal vagyunk együtt, mindig hiányzik valaki, karanténban van, vagy csak otthon. Én dolgozhatok a tizenkét gyerekkel a pincében, s aki nem tud jönni, annak a Classroomon szoktam elküldeni a játékainkat, erre reagálnak is. Hol vagyunk, hol nem vagyunk, mint a népmesében. Próbálok bennük és magamban is tartani a lelket. Nagyon köszönöm ezt a lehetőséget, hogy hallgathatlak benneteket és tanulhatunk egymástól. Nem csak a gyerekeknek, hanem nekünk is hiányzik a személyes kapcsolódás.

Körömi Gábor: A legtöbb gyermekszínházi rendező csak a saját csoportjára tud figyelni egy találkozón. Emlékszem, amikor én voltam ilyen helyzetben, az idő java része a saját gyerekeim kergetésével telt, alig láttam előadást. Most sok produkciót tudtunk megnézni, ami nagyon hasznos. Bár tudom, hogy csak egy hónapig lesz fent a felvétel, de akik megnézték, remélhetőleg több előadást láttak, nem csak a sajátjukat.

Pátkay Mónika: Így sokkal több emberhez eljutott. A tantestületünkből csak én szoktam Weöresre járni, most a linket megosztottam minden kollégámmal, akik közül sokan készítenek iskolai műsort, év végi bemutatót, előadásokat. Érdemes megnézni és tanulni belőle, ha már több mint három és fél órás programot tudtunk összeállítani a beérkezett felvételekből.

Körömi Gábor: A YouTube-on egy hét alatt 597-en nézték meg...

Jászay Tamás: Igen, bár ez kicsit csalóka szám, de az egészen biztos, hogy nagyságrendekkel több emberhez eljutott a WSO, mint egyébként.

Fontányi Andreához fordulok: a *Te, Laci 2.0* kapcsán nem tudom eltitkolni azt az örömet, hogy ezzel kezdődött a válogatás, mert nagyon jó felütést ad ennek a három és fél órának. Teljesen felvillanyozva ültem ott és vártam, hogy biztosan mindegyik ilyen jó lesz. Csodásak voltak az életképek, azok a kis együttlétek, nagyon igényes volt az egész megjelenése, sőt maga az előadás is nagyon kedvemre való volt. Megkapjuk a verset, elhangzik, s közben nem illusztratív, hanem okos és szép játékok vannak benne.

Dolmány Mária: Itt például én is visszapörgettem a felvételt. Mindig nagyon érdekelt, hogy miként lehet átadni a stafétát a csoporton belül. Hogyan tudják az ötödikesek megtanítani a kicsiket. Dolgoztam úgy csoporttal, hogy mindannyian elsősök voltunk. Az volt a tapasztalatom, hogy ha később került be valaki a csoportba, akkor őt a többiek sokkal gyorsabban integrálták. Jó volt látni, ahogy ebben az előadásban a nagyok nagyon finoman, de határozottan terelgették a kicsiket. A kicsik pedig áhítattal nézik a „profikat”. Ezek nagyon fontos élmények egy tanítónéni életében. Próbáljuk mindig mondani a fesztiválokon, hogy nem szabad elengedni őket, amikor felkerülnek a felsőbe, legalább az első évben folytatni kellene és aztán milyen jó lenne, ha lenne kinek átadni őket, hiszen hatodik-hetedik osztályban már szeretnék a saját gondolataikat kifejezni, a piciknek pedig addigra már el lehet engedni a kezét.

Pátkay Mónika: Az első darabom, amit rendeztem a Weöresön, s amiért először aranyat kaptunk, az éppen ennek a Petőfi-versnek a feldolgozása volt. Másodikosokkal csináltam meg, a teljes osztállyal, huszonkilenc gyerekkel. Izgalmas volt számomra, hogy mennyire hasonlóan gondolkoztunk a gyerekekkel mindkét csoportban. Szinte adja ez a vers, hogy testszínházzal oldjunk meg sok mindent, magunkból megjelenítve a színhelyeket és az eszközöket. Milyen az, amikor a kendert beáztatjuk, milyen, amikor nézzük a szomszéd falu tornyát. Hasonló volt a mi előadásunk világa is, ezért is nagyon közel van a szívemhez a tiétek, és gratulálok hozzá!

Fontányi Andrea: Köszönöm szépen! (...) Amikor az ötödikesek elsősök voltak, akkor velük ezt már megcsináltuk és most az volt a kísérlet, hogy tudunk-e kicsit mást, az elsősöket is bevonva új előadást létrehozni. A kicsik azóta is minden szünetben az ötödikeseken lógnak. Nálunk rugalmas az iskolavezetés, én tarthatok színjátszó szakkört a két ötödik osztályt összevonva. Most az elsősöket vontuk be ebbe a darabba, a következő eladáson pedig fordítva, az ötödikeseket vonjuk be az elsősök bemutatójába. Nem ezzel készültünk volna a Weöresre, de azt félretettük, majd azzal is foglalkozunk, remélhetőleg tavasszal elő tudjuk adni.

Jászay Tamás: Kíváncsian várjuk! Közben visszatérve egy kicsit a főtí *Multidézők* előadásra, mivel Révész Melinda később kapcsolódott a beszélgetésbe. Kérdésem, hogy így működik az egész előadás? Van egy kerettörténet, és abból nőnek ki a versek?

Révész Melinda: Valóban, egy témában kezdtünk el gondolkodni a gyerekekkel, akik nagyon szeretik a verseket. Egy kosárnyi verset bedobtam, hogy nézzük meg, mi az, ami kapcsolódni tud. Előtte sokat improvizáltunk, mozgásos gyakorlatokat is, tehát sok minden volt az előkészítésben. Itt most a felvételeken az 1.0 verzióból láthatatok részletet. Ezt az előadást tavaly kezdtük el, közben jött négy új szereplő, tehát ennek van már egy frissebb verziója, amit Mari is láthatott Fóton. Abban az előadásban volt például negyedikes gyerek is, tehát kicsitől a nagyig, ami izgalmassá tette. Első körben mindenki akart verset mondani. Valahogy felébrednek ezek a karakterek, akik a maguk stílusához illő verseket mondanak. Még nincs kész az új verzió a sok új szereplővel, de nagyon szeretnénk tavaszra elvinni. Közben a nyolcszereplős darabból tízszerelősé lettünk, ketten kicserélődtek. Fontos, hogy a gyerekek jól érezzék magukat. Lehet, hogy kicsit sok a vers, de ők ezt nagyon élvezik így.

Körömi Gábor: Először azt hittem, mozgássház lesz, aztán úgy éreztem, mintha kiléptünk volna a mátrixból, majd a végén azt írtam fel magamnak, hogy abszurd. Bejártatok jó pár színházi területet az előadásban. S amiről már beszéltünk, hogy a felvétel nagyon közeli volt. Mondhatni intim közelségből lehetett érezni az apró rezdüléseket is, ami egy művelődési ház színpadán nem biztos, hogy átjön.

Jászay Tamás: Melinda, nem kell mentegetőznöd, hogy számodra fontos, hogy a gyerekek jól érezzék magukat, ez lényeges szempont.

Nézzük meg azokat az előadásokat, melyek klasszikus szövegekből készültek. Szegedről Lovai Ágotáék a *Mese a hőscincérről* című előadást küldték, ami Rákos Sándor meséje nyomán készült, Nagyberényből a *Ludas Matyit* kaptuk Kristáné Soós Melinda rendezésében. Ezekben az előadásokban is éreztem, hogy milyen jól érzik magukat a gyerekek és ez sokat hozzáadott az élményhez.

Pátkay Mónika: A Ludas Matyínál egy komplett előadást láthattunk, jelmezben, díszlettel, közönség előtt, színpadon. Egészen más a hatása egy ilyen felvételnek, mint egy folyosón, papucsban, háttérben a kabátokkal. Egészen más lett volna a Mese a hőscincérről előadás a színpadon. Érdekes lehet a felvétel körülményeinek története is. A háttér, a zajok óhatatlanul is elvonták a figyelmet, nem lehetett úgy érteni a szöveget, pedig próbáltam fülhallgatóval is, többször visszatekerve.

Azt gondolom, hogy alsóban ilyen klasszikus szövegekhez nyúlni mindig nagyon hálás feladat. Jobban tudnak a gyerekek szerepbe lépni, karaktereket formálni. Tetszett az eladásban, hogy itt is testszínházzal formálták meg a hegyet, de a két hegy veszekedése is zseniális ötlet volt. Tetszett, ahogy egymásnak mentek. A Ludas Matyínál a nyelvi humor tetszett, a pösze liba különösen. Mivel itt volt közönség, egészen más hatással volt rám is a felvétel.

Dolmány Mária: Ezek a mesék lehetőséget adnak a rendezőnek arra, ha van a csoportban egy-két kiemelkedő gyerek, akiket jobban lehet terhelni, nekik nagyobb szerepet lehet adni. A többi gyerek pedig tudja kísérni a játékot, együttes közös játékukban megteremtődik az a biztonságos színpadi közeg, amiben meg lehet tanulni a színpadi létet, és az esetleges szorongás, félelem elmúlik belőlük. Nagyon fontos az is, hogyan alakítjuk a darabot, hogyan adunk a gyerekeknek játéklehetőséget. Nem mindegy, hogy egy aulában, vagy egy folyosón készítjük a felvételt, vagy az, hogy például a Hatrongyosi kakasoknál már ott volt a szereplők kezén a piros kesztyű, amivel már tudtak játszani. Nagyon komoly színpadi környezetben játszódtott *A Legyek ura* és *A halhatatlanságra vágyó királyfi*, ami egészen másfajta játék, másfajta színjátszás volt. Itt már színházi nyelven gondolkoznak, nincs spontán játékosság. Itt egy erőteljes, formalista játék mutatkozott meg.

Jászay Tamás: Mindkét előadást összekapcsolja a székesfehérvári Kodolányi János Gimnázium, illetve a rendező személye, Láposi Anita. A halhatatlanságra vágyó királyfit lehet a népmesékhez is sorolni, *A Legyek ura* pedig félkortárs klasszikus, hiszen 1954-ben írta Golding. Érdekes volt, hogy a rendező hasonló formakínccsel, eszközökkel dolgozik, mégis más lesz az eredmény, ugyanakkor jelen van a kézjegy.

Körömi Gábor: Ez már nem is gyermekszínjátszás, hanem inkább diákszínjátszás volt. Eszközeiben, formavilágában nem biztos, hogy egy alsós produkcióval együtt lehetne ezeket értékelni. Miután a csoport gimnáziumban működik, lehet, hogy vannak köztük nagyobbak is. Számomra mindkét előadásból kisütött egyfajta létbizonytalanság, amit szerettek volna kifejezni, elmondani a világról. Az egyik előadás az élet értelmét keresi különböző stációk bejárásával, a regényadaptációban pedig benne van az iskolások bizonytalansága, amit a felnőttek világa nélkül átélnek a szigeten. Az a világ, amit feltesznek a színpadra, tökéletesen reflektál arra, ami körülvesz bennünket.

Dolmány Mária: Idetartozik az Abigél-feldolgozás is. Hosszú időn keresztül azt gondoltam, hogy ennek a regénynek semmi létjogosultsága nincsen a mai gyerekek számára, nem tudnak belegondolni abba az életbe a bezárt lánykollégium tanulóinak helyzetébe, mit jelent nagyon szigorú szabályok között élni. Most pedig itt van a hétköznapjainkban valami egészen hasonló. Ha nem is a háború, ahol szétlővik a házakat, de valahol mégiscsak hasonló élethelyzetet élnek meg a mai gyerekek.

Pátkay Mónika: Az Abigélnél az tetszett nagyon, hogy a próbafolyamatot is láttuk. Filmes technikával oldották meg, volt a regény jelenetei mellett olyan, amikor csacsognak a lányok. Annyira más volt a hangszínük, a szövegmondásuk, a színpadias beszédmód és a hangsúlyok, ahogy próbálták a darabot, választékos, megírt, vagy rögzített szöveggel, de egészen más hangulatot árasztott, amikor egymás között beszélgettek a színjátszók.

Kérdezted, Tamás, hogy hol voltak katartikus pillanatok. Nekem az egyik ilyen a Kadócskánál, *A halhatatlanságra vágyó királyfi* volt. Fantasztikus képek voltak az előadásban és rám mindig nagyon hatnak a tömegjelenetek. Ahogy a Halál megjelent a kaszával, közben skandálták a szavakat, szinte rítus jelleggel. Vagy ahogy az írógépelés mozdulatait imitálták. Közben eszembe jutott, hogy igen, ezt csináljuk minden nap, pörgünk, aztán este beesünk az ágyba, aztán kezdődik az új nap.

Kíváncsi lennék azonban a véleményetekre a Jászfényszaruról beküldött *Tézeusz kalandjai* előadásról. Nekem nagyon tetszett benne a szerepátadás, így több főszereplő tudott megjelenni benne...

Dolmány Mária: Kovács Timiék előadásában nagyon tetszett a térforma, ahogy a dobogót körüljátszották. Használták kiemelésre, térelválasztásra, mertek előtte, mögötte játszani. Abban az előadásban is iszonyatos nagy munkafegyelem van. Nagyon figyelnek egymásra a megszólalásoknál, az átrendeződéseknél. Szakall Judit és Gabnai Kati is sokszor elmondta, hogy már az ő idejükben is az volt a jellemző, hogy azok a gyerekek járnak színjátszóra, akikkel a hétköznapi életben, az iskolában gond van. Nem a legfegyelmesebb, a legjobban tanuló gyerekek, hanem a legvagányabb, legszemtelenebb, a renitens gyerekek találnak el hozzánk. Mégis, amikor a színpadon vannak, együtt vannak, amikor ezt az emelkedettebb szintet hozzák, akkor fantasztikus, ahogy át tudnak változni. Épp ezért fontos, hogy most meg tudjuk mutatni mindezt a kollégáinknak, mert sokszor a saját tanáraink nem látják a tanítványok által

készített produciókat. Elvisszük az előadást a Weöresre, ide-oda, lesz egy házi bemutató a szülőknek, de pont azok a pedagógusok nem látják, akiknek látniuk kellene ezeket a gyerekeket más élethelyzetben.

Körömi Gábor: A jászfényzaruiaknál éreztem nagyon, hogy mennyire hiányzik a közönség az előadáshoz. Nekem túl mély volt ez a tér és távol voltak a szereplők abban a dobozban, amit kialakítottak. Kiváló próbafelvételnek tartom, ami nagyon jó előadást ígér. Erős képekkel dolgozik az előadás, és teljes jelmezzel, ez az előadás az egyik olyan produció volt a mezőnyben, amely teljes jelmezt használ. Ez már színházcsinálás, erős színpadi képekkel, mint például a Minótauros.

Jászay Tamás: Csodálatos, ahogy megjelenik a Minótauros, valóban színházi eszköz, ahogy belopják a fejét és még engem is átvernek, mert nem vettem észre, amikor bekerült. A másik kedvencem a labirintus – milyen pofonegyszerű a megoldása. Nem ez lenne a lényege ennek az egésznek, amit mi csinálunk? S talán ez volt az egyetlen olyan előadás, ami kortárs magyar szerző művével foglalkozott, Zalán Tibor *Rettentő görög vitéz* című műve alapján készült.

Ha már szóba került Láposi Anita két rendezésénél a párhuzam, akkor mi a helyzet az egy helyről érkezett, de két rendező (Gál Zoltán és Rajnavölgyi Vilmos) által rendezett két siroki előadás esetében? *A makacs menyecske*ről, illetve *A Fagyos király* című előadásokról van szó.

Pátkay Mónika: A Fagyos király az én kedvencem volt, majdnem sírtam rajta, amikor az anya és a gyermek próbálnak összekapaszkodni a börtönnél, ott van egy olyan pillanat, ahogy az egyikük bent van a pincében és kinyújtja a kezét, az anyukája pedig mondja, hogy „Fiam, hol vagy, hol vagy”, és majdnem összeér a két kéz... Fantasztikus pillanat volt.

Mi az osztályommal megnéztünk három előadást közösen, ez volt az egyik. Kíváncsi voltam, hogy a közönségre, egy harmadikos csoportra hogyan hat a felvétel. Értették a történetet, a történet üzenetét. Az az óriásbáb is nagyon szép volt, és mennyire egyszerűen lehetett az erdőt megjeleníteni! Már beszélünk a fegyelemről, láttuk, micsoda tudatos összhang volt közöttük. Voltak csoportok, ahol a kórus szövege szétesésűszott, ezzel érthetlenné vált. Itt pedig erősítették egymást a hangok. Fontos azt is megemlíteni a sirokiaknál, hogy a tiszta beszéd, a tiszta artikuláció mögött micsoda műhelymunka lehet. Az együtt mozgás hatása, ereje, ahogy együtt dobbantanak: a hideg rázott attól, ahogy jönnek a katonák. A Makacs menyecske előadáshoz egy megjegyzés, épp a beszédmóddal kapcsolatban. Hitelesen és autentikusan szólalnak meg a gyerekek a cigány balladában, de a Makacs menyecske előadásban a királyi palotánál a királynő már ne így beszéljen, találjanak egy másik hangot.

Jászay Tamás: Baj, ha azt mondom ennél az előadásnál, hogy a stroboszkóppal ki lehet üldözni a világból?

Dolmány Mária: Igen, a stroboszkóp engem is folyamatosan zavart, gyönyörű lenne az előadás nélküle is. A sirokiak nagyon egyszerű eszközökkel tudnak játszani. Rendezőjüknek, Rajnavölgyi Vilmosnak nagyszerű érzéke van ahhoz, hogy a megfelelő szerepekre a megfelelő gyerekeket válassza. Rengeteg munka van abban, hogy így tudnak színpadra állni. Mindig megtalálja azokat a gyerekeket, akik belülről, önmagukat adva hozni tudják azt a figurát és azt a szerepet. A menyecske, az ördög, a férj a maguk természetességével és egyszerűségével hozták azt a karaktert, amit kellett. Egészen másnak érzem Gál Zoltán munkáját, egészen más világ A Fagyos királyé. Imádom, amikor egy ilyen nagyhatalmú figurát, mint a király, meg mernek jeleníteni egy ilyen örült nagy bábbal. Felvállaljuk azt, hogy gyerekekkel nem tudunk ilyen volumenű figurát megmutatni, ezért kitaláljuk azt a módot, ahogy meg tud jelenni.

Jászay Tamás: Félelmetes volt! Az pedig, hogy két hangon beszélt – én remegtem a képernyő előtt – remek volt!

Körömi Gábor: Mindig félelmetesnek érzem, amikor egy siroki gyerek megjelenik egy fejszével, volt erről pár előadásélményem. Tudnak bánni velem, látom, de amikor egy hatalmas igazi fejsze bekerül a színpadra, az félelmetes. Az egyik csoportban láthattuk Vilmos és a színjátékos humorát, a másik előadás pedig egyfajta kollektív színház volt, ösképekre építve. Az az út, amire a rendező elviszi a gyerekeket,

az több, mint egyszerű történetmesélés. Szól egyszerre a mai világunkról, életünkről, szól az anya-gyermek kapcsolatról, ahogy az anya meg akarja menteni a gyermekét. Ugyanakkor nem lesz didaktikus, hanem színház marad és szívhez szóló történet – nehéz sorsú, kistelepülésen élő gyerekek előadásában.

Pátkay Mónika: Nem a stroboszkóp védelmében, de valami miatt azt éreztem, hogy ők nem láttak még ilyen technikai eszközt.

Jászay Tamás: Akkor ezt nem lehetett volna csak a próbán használni?

Körömi Gábor: Úgy érezhették, hogy kell valamilyen világítási effekt az elválasztáshoz. Ennek az egyetlen rendelkezésükre álló megoldása lehetett ez az eszköz, de persze ebben nem lehetünk biztosak.

Dolmány Mária: Az előző évek játékaiból kiindulva, amit a Vilmos rendezett, úgy érzem, hogy ők ezt az átváltozást, vagy belebújást remekül meg tudták volna jeleníteni enélkül is. Egy kicsit könnyű megoldásnak érzem.

Jászay Tamás: Ismerünk a profi színházban is olyan rendezőket, akik, ha gombokat látnak maguk előtt, azonnal elkezdik nyomogatni őket, mint egy gyerek.

Gyakorlatilag végigmentünk az előadásokon. Láttunk népmesét, műmesét, volt epikus adaptáció, versek természetesen, volt egy olyan előadócsoport, amiket összefoglaló névvel „kamasz-panasz” csoportoknak fogok hívni. Ezek közül a legtöbb előadásról már szó volt, egy kivételével, ez pedig a Csepelről érkezett *Évi* című előadás. Amennyire a stroboszkóppal bajom volt a sirokiaknál, az *Évinél* a CD-bejátszásokkal volt bajom, mert ezek minden egyes jelenetváltásnál szinte kirántottak az előadásból. Ilyenkor mindig elképezelem, hogy milyen lenne ez a dolog zene nélkül. Arra jutottam, hogy működné.

Pátkay Mónika: Pont ez volt az az előadás, ahol utánanézttem, hogy kerül az előadásba Kállai-Saunders Andrásnak ez a száma. Megnéztem a dal szövegét és rájöttem, hogy valószínűleg úgy csöppent ez ide, hogy kellett valami összekötés, amikor jelenetet váltottak. Ez a dal pedig ugyanerről szól, az árvaságról, a szeretethiányról, ezért kerülhetett ide. Ettől még lehetett zavaró, ezért is kerestem rá, mert felmerült bennem, hogy kell-e ez ide.

Dolmány Mária: Probléma lehet az is, ha olyan zenei bejátszást teszel az előadásba, ami nagyon ismert, lerágott csont, és ezért nincs jó helyen. De az is baj, ha utána kell nézni... Én inkább azt kedvelem, ahogy A Fagyos király előadásban a színpad szélére odaültetnek egy gitáros fiút, aki kíséri az előadást, a többiek is használnak ritmushangszereket. Volt olyan előadás is, ahol először lement egy dal hangfelvételtől, majd utána elénekelték: hogyha el tudják énekelni, akkor minek a bejátszás? Próbáljuk kiirtani a gépzenét, ha lehet, mert egészen más jelentése lesz, ha a zenét a csoport hozza létre. Az *Évi* című előadásban a harmadik bejátszásnál már tudtad, hogy megint jönni fog a CD-ről a zene.

Jászay Tamás: Az *Évi* esetében nekem elsősorban technikai és dramaturgiai kifogásaim voltak, egyszerűen ideges lettem tőle.

Körömi Gábor: Mindezek mellett Keszy-Harmath Eszter előadása egy életjáték vagy életjátékszerű előadás volt. Lehet, hogy szétverte a zene, ugyanakkor felmutatott valami más műfajt. Ha az előadások többségét nézzük, akkor többnyire kötött irodalmi szöveggel dolgoztak, ez a csepeli előadás pedig nem ezt az utat járta. Én úgy látom, hogy egyre kevesebb csoport foglalkozik saját készítésű, improvizáció alapján született szöveggel. Számomra ez volt a fontos, hogy ebben van napló, van csicskáztatás, iskolai és otthoni jelenetek, amely a gyerekek világához közelebb áll.

Dolmány Mária: Ez az előadás és valamennyi ilyen „kamasz-panasz” előadás olyan, hogyha lett volna még idejük többet együtt dolgozni, akkor mélyebbre tudtak volna még ásni. Ez olyan fajta munka, amit szét tud verni az, ha meg kell szakítani egy próbafolyamatot, például a tavaszi bezárás, vagy az őszi korlátozások miatt, s úgy kell utána újra felmelegíteni. Pedig fontos a mondanivaló és fontos az is, hogy ilyenekről gondolkoznak, improvizálnak a gyerekek. Arra is láttunk példát, hogy lehet ennél még mélyebbre menni. Érdemes lenne ezzel mindenképpen tovább dolgozni és tovább mélyíteni. Úgy éreztem, ebben az előadásban a próbafolyamat során több jött ki a gyerekekből, csak még nem merték feltenni a

színpadra. Vagy nem találták meg hozzá a formát. Lehet, hogy sokkal merészebben kell, hogy tényleg érezzük, hogy nekik mennyire húsbavágó a téma.

Pátkay Mónika: Sokkolónak kell lennie, hogy hasson. A bántalmazás benne van a levegőben, főleg felsőben és középiskolában.

Jászay Tamás: Láttam, hogy ez még nincs kész. Az, hogy nekik ez a téma mennyire fontos, kiderült ebből a felvételtől is, csak hiányoznak még bizonyos lépések.

Van-e esetleg a hallgatóságnak az eddig elhangzottakkal, vagy az idej „online Weöressel” kapcsolatban megjegyzése, kérdése?

Révész Melinda: Megerősítem, hogy sok lehetőséget is hozott ez a vírushelyzet. Én nagyon várom a további előadásokról is a felvételeket, mert borzasztóan izgalmas volt így mindent látni. Szervezés közben annyi feladatunk van, hogy alig láttam előadást, még ha bent is voltam a teremben, de már ott fogtam a következő előadás bemutatkozó papírját.

Nagyon menő volt így látni az előadásokat!

Dolmány Mária: Ez általában igaz a Weöressökre. Amikor a próbafolyamat közepén vagyunk, nem tudunk elutazni, megnézni egymást. Amikor a saját találkozónkon vagyunk, akkor is az előttünk lévő két előadást és az utánunk következő kettőt nem látjuk, mert a csoportunkkal foglalkozni kell.

Jászay Tamás: Ha nincs a hallgatóságból több megszólaló, akkor most beszélgetőtársaimat kérem, hogy ha nem is zárszót, de valami búcsúgondolatot mondjanak a jelenlévőknek.

Pátkay Mónika: Először is nagy köszönetet szeretnék mondani mindenkinek, aki nem adta fel, bármilyen állapotban volt a már meglévő munkája, azt közkinccsé tette, felvette és megosztotta velünk. Ez bennünk is tartotta a lelket, a WSO szervezőjeként sok éjszakán keresztül tanácskoztunk arról, ahogy napról napra változott a helyzet, hogy mitévők legyünk, hogyan tudjuk megrendezni a találkozókat. Mít találjunk ki, hogy ne hagyjuk cserben azokat, akik minden nehézség ellenére készültek. Nagyon hálás vagyok, hogy ez így létrejöhött.

A beküldött produkciók, előadások, előadásrészletek mindenki számára tanulságosak lehetnek. Elgondolkodtató, hogy nem kellene-e majd a jövőben, amikor már újra színpadon leszünk, sokkal nagyobb teret adni annak, hogy rögzítsük a produkciókat. Így jobban meg tudnánk ismerni egymás munkáit és sokkal többet tudnánk tanulni egymástól.

Dolmány Mária: Évek óta gondolkodunk, hogyan tudjuk a gyermekszínjátszó rendezőket még jobban segíteni. Ebben a gondolkodásban segít ez a felvételsorozat. Tervben van egy mentorrendszer – a csoportvezetőknek, az előadás készítésének folyamatában hogyan lehet hatékonyan segítséget adni.

Az a lehetőség, hogy ilyen felvételeken keresztül tudunk egymásról tanulni, egymásról információkat szerezni, ami a párbeszéd alapja lehet. Ez a forma sokkal mélyebb, elemző beszélgetésekre is lehetőséget adhat. Így segítségére lehetünk a csapatoknak a Weöres Sándor Országos Gyermekszínjátszó Találkozókra való készüléskor, ha elbizonytalanodnak, vagy egyszerűen csak egy külső kontrollra, külső szemre van szükségük.

Körömi Gábor: Számomra ez a fajta fesztiválzárás nem csak arról szólt, hogy lett egy három és félórás összeállítás, hanem a kapcsolatteremtésről is. Folyamatosan újra és újra terveztük a találkozó sorozatot. Tavasszal, aztán ősszel, mindig alkalmazkodva a szabályokhoz és a lehetőségekhez.

A beküldött felvételeket nem csak a rendezők használhatják, hanem a saját csoportjukkal is megnézhetik. Én már fel is írtam magamnak, hogy amennyiben lesz lehetőségem, meghívjuk az Abigélt Szigetszentmiklósról. Remélhetőleg vissza fog térni az az idő, amikor az online kapcsolataink valódi kapcsolatokká, találkozásokká változnak vissza. Kapcsolatot teremthetünk így a csoportok között is, akik jobban megismerhetik egymás munkáját. Aki színjátszással foglalkozik, abban benne él az igény, hogy megnézze a többiek produkcióját és észrevegye mások munkájában az értéket. Hiszen a szülők mondanak, amit mondanak, a zsűri véleményéből nem biztos, hogy minden eljut hozzájuk, így felértékelődik

a többi csoport véleménye is. Hú, nézzétek, mondják a büfénél, ott van az a fiú, aki játszotta a libát a Ludas Matyiban!

Igen, a Magyar Drámapedagógiai Társaság szeretné szakmailag támogatni a csoportvezetőket, de arra számítunk, hogy akik beküldték a felvételeket, azok is aktívan részt vesznek majd ebben a folyamatban. Jó lenne, ha ez a tudás, ami idén összegyűlt, egyfajta példatárként megmaradna, mondjuk egy színjátzó-rendezői tanfolyamon.

Dolmány Mária: Nagyon fontosak a találkozások akkor is, amikor nincs bezártság, mint fél év óta folyamatosan.

De most még fontosabbak, hogy érezzük azt, hogy nem vagyunk egyedül ebben a világban ezekkel a gondolatokkal, problémákkal. Segítsünk egymásnak ötleteinkkel abban, hogyan lehet tovább folytatni a munkát, kitartani egészen addig, amíg majd újra találkozhatunk reményeink szerint már tavasszal.

Jászay Tamás: Köszönöm, hogy itt lehettem. Tizennégy év óta az idej volt az első év, hogy nem zsűriztem se gyermek-, se diákszínjátzó előadásokat. Nekem, aki kritikusként időm java részét kószínházakban töltöttem, minden évben ünnep, felfrissülés, újdonság ez a közeg, izgat a működése.

Először, amikor Kaposi Laci felkért a moderátori feladatra, s megnéztem, hogy megint három és fél órát kell a gép előtt ülnöm, nem voltam annyira boldog. Aztán elmúlt ez az érzés és most már nagyon örülök, hogy részese lehettem ennek a dolognak. Remek lenne, ha jövő tavasszal élőben is találkozhatnánk. Ugyanakkor az is remek és szükségszerű lenne, hogy Ti, gyermekszínjátzókkal foglalkozók, akár a gyerekeitek bevonásával gondolkodjatok el azon, hogy mit lehet kezdeni ezzel a helyzettel és hogyan lehet ezt a javatokra fordítani. Bevallom, hogy ezen a téren a profi színházak nagyon gyerekecipőben járnak még, de ők eleve nehezebben mozdulnak: bízunk abban, hogy a gyerekek kreatívabbak.

A Jarábik Gabriella és Kuklis Katalin vezetésével dolgozó kitűnő dunaszerdahelyi színjátzó csoportot, a Fókuszot köszöntjük. (A szerk.)

A Fókusz 50 éve

Hizsnyan Géza¹

A (cseh)szlovákiai magyar nem hivatásos színjátzó megérdemelné történetének elemző, tudományos igényű feldolgozását. Meg kellene írni az egyes csoportok történetét, s ezeket az egyes időszakok kultúrtörténeti kontextusába helyezve az egész „mozgalom” (vagy nevezzük bárminek) történetét. Kezdeti lökést adhatna például egy nagy múltú sikeres együttes évfordulója is. Mondjuk a dunaszerdahelyi Fókusz 50 éves jubileuma! De hagyom a szakami ábrándozást és az évforduló alkalmából megkísérlem fölidézni néhány, a Fókuszhoz kötődő személyes emlékemet. Bár nem követhetem folyamatosan működésüket, korántsem láthattam minden előadásukat, a velük történt találkozások jelentős hatással voltak színházi ízlésem, ha úgy tetszik „színházi világnézetem” alakulására.

Az első találkozás még gimnazista koromból a Fókusz Irodalmi Színpadhoz fűződik. A Kiáltás című, az SZNF 30. évfordulója alkalmából készült előadásuk sokáig foglalkoztatott. Egy általam nem túl „veretesnek” érzett, inkább az adott évfordulóra tekintő szöveg lenyűgözően dinamikus, szuggesztív előadása, talán először készítettett a tartalom és forma kérdései fölötti (vagyis színházelméleti) töprengésre. Évekkel később a Kis Fókusz előadása reveláció volt a számomra.

¹ In: FÓKUSZ 50 – 10 év krónikája. 20-22. o. Szerk.: Jarábik Gabriella, Kuklis Katalin, Patassy Andrea. Fókusz Polgári Társulás, 2020. (Eredetiben fotókkal – a Szerk.)